

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/56/2003

POSTAWY POLAKÓW, DUŃCZYKÓW I HOLENDRÓW WOBEC ROZSZERZENIA UNII EUROPEJSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W Polsce badania nad rozszerzeniem Unii Europejskiej z oczywistego względu prowadzone są w kontekście stosunku do integracji naszego kraju z Unią. Jednak przyjęcie nowych członków, w wyniku którego w skład Unii będzie wchodzić nie piętnaście, ale dwadzieścia pięć państw, jest wspólnym problemem zarówno Piętnastki, jak i krajów kandydujących. Warto więc spojrzeć także u nas na to zagadnienie od nieco innej strony - ogólniejszych postaw wobec poszerzenia Unii.

Sondaż w tej sprawie przeprowadziliśmy na początku grudnia¹ ubiegłego roku, a więc przed szczytem w Kopenhadze, i powtórzyliśmy go na początku stycznia², zadając takie same pytania, jakie zadano w badaniu prowadzonym w dwóch krajach członkowskich Unii Europejskiej - Danii i Holandii - kierowanym przez Claes de Vreese z Amsterdamskiej Szkoły Badań Społecznych. Dane porównawcze wykorzystane w tym komunikacie pochodzą z tego właśnie badania³.

STOSUNEK DO UNII EUROPEJSKIEJ

Sondaże prowadzone systematycznie nie tylko przez CBOS, ale także przez inne ośrodki badawcze w kraju, przynoszą informacje na temat proporcji zwolenników i przeciwników integracji Polski z Unią Europejską. W omawianym badaniu postawiliśmy inne pytanie - o stosunek Polaków do tej organizacji.

---

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (151) przeprowadzono w dniach 29 listopada - 2 grudnia 2002 roku na liczącej 986 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (152) przeprowadzono w dniach 3-6 stycznia 2003 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

³ Termin opublikowania niniejszego komunikatu zależał od terminu otrzymania wyników z pozostałych krajów.

Tabela 1

Jaki, ogólnie rzecz biorąc, jest Pana(i) stosunek do Unii Europejskiej?	POLACY		DUŃCZYCY		HOLENDRZY	
	przed 13 XII*	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII
	w procentach					
Negatywny	22	18	25	24	18	20
Obojętny	27	21	19	19	53	52
Pozytywny	46	54	56	56	29	28
Trudno powiedzieć	5	7	0	1	0	0

* 13 grudnia 2002 roku zakończył się szczyt Unii Europejskiej w Kopenhadze, na którym zdecydowano o przyjęciu do UE 10 państw, w tym Polski

Przykład Danii i Holandii pokazuje, że przynależność do Unii Europejskiej nie przesądza o pozytywnym nastawieniu społeczeństw krajów członkowskich do tej organizacji, a między poszczególnymi krajami występują pod tym względem duże różnice. Z jednej strony obserwujemy wyraźną dominację obojętności w Holandii, z drugiej - równie wyraźne pozytywne nastawienie Duńczyków. W Polsce, podobnie jak w Danii, większość stanowią osoby deklarujące pozytywny stosunek do UE.

Niezależnie od występujących różnic w nastawieniu wobec Unii, można stwierdzić, że szczyt kopenhaski, a ściślej - jego wynik, nie miał żadnego wpływu na stosunek do niej społeczeństw badanych krajów będących już członkami wspólnoty. Miał on natomiast wpływ, i to pozytywny, na stosunek Polaków do Unii Europejskiej.

W Polsce zarówno przed szczytem w Kopenhadze, jak i po jego zakończeniu liczba badanych wyrażających pozytywny stosunek do Unii Europejskiej jest mniejsza, niż ogólna liczba zwolenników integracji, a zwłaszcza niż liczba osób zamierzających w referendum oddać głos za wstąpieniem Polski do tej organizacji⁴. Oznacza to, że część spośród Polaków, deklarujących zamiar głosowania w referendum akcesyjnym za integracją Polski z Unią Europejską, ma do tej organizacji stosunek negatywny lub obojętny, nie widzi natomiast

⁴ Por. komunikat CBOS „Poparcie dla integracji z Unią Europejską po szczycie w Kopenhadze”, styczeń 2003. W lutym nieco zmalały odsetki zarówno zwolenników integracji wśród ogółu badanych, jak i zamierzających oddać głos w referendum za przystąpieniem Polski do UE, nadal jednak są wyższe niż odsetek deklarujących w styczniu pozytywny stosunek do Unii.

lepszej alternatywy. Warto więc porównać odpowiedzi badanych dotyczące zachowania w referendum akcesyjnym z ich ogólnym stosunkiem do Unii Europejskiej. Może to być cenna informacja o trwałości składanych dzisiaj deklaracji dotyczących stanowiska w zbliżającym się referendum.

Tabela 2

Stosunek do Unii Europejskiej		Deklaracje głosowania w referendum akcesyjnym w Polsce			Niezamierzający wziąć udziału w referendum	Ogółem
		za integracją	przeciw integracji	niezdecydowani		
		w procentach				
Negatywny	przed 13 XII	11	52	6	31	100
	po 13 XII	16	47	4	33	100
Obojętny	przed 13 XII	27	9	10	54	100
	po 13 XII	28	16	7	49	100
Pozytywny	przed 13 XII	78	3	4	15	100
	po 13 XII	82	2	4	12	100
Trudno powiedzieć	przed 13 XII	13	7	20	60	100
	po 13 XII	12	5	25	58	100

Zdecydowana większość badanych mających pozytywny stosunek do Unii Europejskiej zamierza wziąć udział w referendum akcesyjnym i głosować za integracją. Tylko śladowe odsetki osób o pozytywnym nastawieniu do UE chciałyby głosować przeciwko polskiemu członkostwu. Natomiast osoby o negatywnym nastawieniu do Unii nie są tak konsekwentne: tylko około połowy z nich deklaruje zamiar udziału w referendum i głosowania przeciw integracji, natomiast co trzecia nie zamierza uczestniczyć w referendum. Przede wszystkim zaś mimo negatywnego stosunku do tej organizacji część respondentów deklaruje, iż zamierza głosować za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej (11% - przed kopenhaskim szczytem, a 16% po jego zakończeniu). Inne badania⁵ wykazały, że poparcie dla integracji nie wymaga optymizmu w przewidywaniu skutków akcesji. I w jednym, i w drugim przypadku integracja jest zapewne postrzegana jako bezalternatywna

⁵ Por. komunikat CBOS „Optymizm i pesymizm w myśleniu o efektach integracji europejskiej”, luty 2003.

konieczność⁶. Niewątpliwie jednak w takich okolicznościach motywacja do głosowania za integracją jest znacznie słabsza niż wtedy, gdy mamy do czynienia z jednoznacznie pozytywnym stosunkiem do UE i z optymistycznymi przewidywaniami skutków przystąpienia do niej Polski.

Z kolei obojętny stosunek do UE prowadzi przede wszystkim do absencji w referendum: połowa tej grupy badanych (53% w grudniu '02, 49% w styczniu '03) nie zamierza wziąć w nim udziału. Natomiast wśród „obojętnych”, którzy mają zamiar uczestniczyć w referendum, przeważają deklaracje głosowania za integracją. Niemniej jednak wyrażanie obojętnego stosunku do UE świadczy zapewne o słabej motywacji zarówno do samego udziału w referendum, jak i do głosowania na „tak”.

Respondenci deklarujący ogólnie negatywny stosunek do Unii Europejskiej stanowią zaledwie 5% tych, którzy w badaniu ze stycznia 2003 roku wyrazili zamiar głosowania za integracją, obojętni zaś - dalsze 11%. Jeśli założymy - czysto hipotetycznie - skrajnie pesymistyczny scenariusz, że wszyscy wyrażający negatywny i obojętny stosunek do UE zrezygnują w referendum z poparcia dla akcesji, wówczas ubyłaby tylko jedna siódma głosów „za”, co nadal dawałoby pozytywny wynik referendum. Gdyby jednak osoby te nie wzięły udziału w referendum (czemu szczególnie sprzyja obojętny stosunek do UE), deklarowana frekwencja spadłaby poniżej progu 50%.

OCENA PROCESU ROZSZERZENIA UE I OPINIE O JEGO KONSEKWENCJACH

Zarówno w Polsce, jak i w Danii oraz Holandii przeważa opinia, że rozszerzenie Unii Europejskiej to proces dobry i pożądany, a także ważny dla przyszłości tej organizacji. Jednak Holendrzy, którzy wyróżniają się obojętnym stosunkiem do Unii, również wobec procesu rozszerzenia zajmują bardziej wstrzemięźliwe stanowisko niż Duńczycy. Rzadziej bowiem zgadzają się z poglądem, że rozszerzenie jest dobrym i pożądanym procesem, rzadziej też podzielają opinię, że jest ono ważne dla przyszłości Unii Europejskiej. Również szczyt

---

⁶ Por. komunikat CBOS „Motywy poparcia lub odrzucenia integracji”, styczeń 2003.

w Kopenhadze nie wpłynął na stanowisko Holendrów w obydwu tych sprawach, podczas gdy w Danii pozytywne opinie wobec rozszerzenia wyraźnie się umocniły.

Polacy w znacznie większym stopniu niż mieszkańcy obydwu krajów członkowskich UE są przeświadczeni o znaczeniu procesu rozszerzenia dla przyszłości Unii, znacznie częściej też wyrażają pozytywne opinie o rozszerzeniu. Szczyt w Kopenhadze umocnił takie stanowisko w obydwu sprawach.

Odmienne stanowisko Holendrów najbardziej uwidacznia się przy okazji stosunku do powiększenia UE o kraje byłego bloku wschodniego. Duńczycy podobnie jak Polacy - choć w mniejszym stopniu - w większości akceptują ten kierunek rozszerzenia, podczas gdy w Holandii tyle samo badanych opowiada się za, co i przeciw.

Tabela 3

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującymi opiniami:		POLACY		DUŃCZYCY		HOLENDRZY	
		przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII
		w procentach					
- rozszerzenie UE to dobry i pożądany proces	tak	63	69	49	56	43	42
	ani tak, ani nie	19	18	29	24	34	32
	nie	18	13	23	20	24	27
- UE powinna się powiększyć o kraje byłego bloku wschodniego	tak	68	70	56	56	33	34
	ani tak, ani nie	15	13	25	24	32	31
	nie	17	16	19	20	35	36
- UE powinna się powiększyć o Turcję	tak	49	51	-	-	22	21
	ani tak, ani nie	23	17	-	-	30	29
	nie	28	32	-	-	48	51
- rozszerzenie UE jest ważne dla przyszłości tej organizacji	tak	82	84	48	56	42	40
	ani tak, ani nie	10	10	30	29	33	33
	nie	8	6	21	15	25	27
- Polska/Dania/ Holandia skorzysta na rozszerzeniu Unii Europejskiej	tak	59	66	40	20	27	26
	ani tak, ani nie	14	14	34	33	40	38
	nie	26	21	27	48	33	36
- rozszerzenie UE będzie miało negatywny wpływ na polską/duńską/holenderską gospodarkę	tak	40	33	33	27	45	46
	ani tak, ani nie	13	14	38	38	37	36
	nie	47	53	30	35	18	18

Polacy i Holendrzy odpowiadali też na pytanie, czy Unia Europejska powinna powiększyć się o Turcję. W Polsce największa grupa ankietowanych powstrzymuje się od wypowiedzi na ten temat, natomiast w Holandii liczba sprzeciwiających się dwukrotnie przeważa nad liczbą akceptujących i jest większa niż wobec przyjęcia do Unii krajów byłego bloku wschodniego.

W Polsce zdecydowanie przeważa pogląd, że rozszerzenie UE będzie dla naszego kraju korzystne; po szczycie w Kopenhadze opinia taka jeszcze się umocniła. Jest to zgodne z wynikami badania przeprowadzonego miesiąc później (przy użyciu innego sposobu pytania), które wskazują, że wśród Polaków przeważa pogląd, iż bilans strat i korzyści z przystąpienia do UE będzie dla Polski dodatni⁷. Natomiast w Holandii przed szczytem w Kopenhadze co trzeci badany twierdził, że kraj ten nie skorzysta na rozszerzeniu, a po zakończeniu negocjacji przez kraje kandydujące stanowisko to jeszcze się utrwaliło. Inaczej było w Danii - wcześniej znacznie przeważała tam opinia, że rozszerzenie będzie dla tego kraju korzystne, natomiast po kopenhaskim szczycie nastąpiła w tej sprawie wyraźna zmiana stanowiska opinii publicznej. Jest to o tyle zaskakujące, że jednocześnie w Danii spadł odsetek badanych obawiających się, że rozszerzenie będzie miało negatywny wpływ na duńską gospodarkę. Zwolennicy takiego stanowiska znaleźli się w mniejszości, podczas gdy poprzednio nieznacznie przeważali. Natomiast przewidywania Holendrów co do wpływu rozszerzenia na gospodarkę ich kraju są wyraźnie pesymistyczne - blisko połowa badanych w tym kraju uważa, że wpływ ten będzie negatywny. Tłumaczy to przewagę poglądu, że Holandia nie skorzysta na rozszerzeniu.

W Polsce przeważa opinia, że rozszerzenie UE nie będzie miało negatywnego wpływu na naszą gospodarkę. Liczba odrzucających takie obawy po szczycie w Kopenhadze przekroczyła połowę badanych.

Sceptyczne stanowisko Holendrów w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej i jego skutków wiąże się, być może, z wyrażanym przez nich pesymizmem dotyczącym rozwoju sytuacji finansowej kraju. W grudniu 2002 roku ponad dwie piąte badanych w Holandii uważało, że w roku następnym sytuacja ta się pogorszy. Co więcej, po szczycie kopenhaskim

---

⁷ Por. komunikat CBOS „Optymizm i pesymizm w myśleniu o integracji europejskiej”, luty 2003.

obawy takie były jeszcze częściej wyrażane. Duńczycy natomiast nie byli takimi pesymistami, ale nie przejawiali też zbytniego optymizmu. Zarówno przed szczytem UE, jak i po jego zakończeniu wyraźnie dominował wśród nich pogląd, że sytuacja finansowa Danii pozostanie bez zmian.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem w przyszłym roku sytuacja finansowa Polski/ Danii/ Holandii będzie:	POLACY		DUŃCZYCY		HOLENDRZY	
	przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII
	w procentach					
- lepsza	10	17	17	15	21	17
- ani lepsza, ani gorsza	56	58	56	61	35	31
- gorsza	34	25	26	23	44	53

W Polsce podobnie jak w Danii najczęstsza jest opinia, że sytuacja finansowa kraju w roku 2003 będzie taka sama jak w roku poprzednim, ale - inaczej niż w Danii - po zakończeniu rokowań akcesyjnych prognozy Polaków wyraźnie się poprawiły. Zapewne nie wiąże się to jednak bezpośrednio ze szczytem w Kopenhadze. W Polsce bowiem drugie badanie na ten temat realizowane było w styczniu 2003 roku, gdy nastąpiła wyraźna poprawa nastrojów społecznych, natomiast pierwsze - na początku grudnia ubiegłego roku, gdy obserwowaliśmy znaczne ich pogorszenie⁸.

W Danii i Holandii badani wypowiadali się także na temat działalności rządu w swoich krajach w sprawie zwalczania przestępczości, polityki imigracyjnej oraz ogólnie w sprawach Unii Europejskiej. W krajach członkowskich UE dwie pierwsze z wymienionych spraw mają swój kontekst „europejski”. W Polsce sytuacja jest inna, ale dla celów porównawczych również zadaliśmy podobne pytania.

Rozkłady odpowiedzi na te pytania są zapewne z jednej strony w znacznym stopniu wyrazem różnic między klimatem społecznym wokół danego zagadnienia panującym w poszczególnych krajach, z drugiej zaś - odzwierciedleniem stosunku do rządu i jego konkretnych posunięć w tych sprawach.

---

⁸ Por. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w styczniu”, styczeń 2003.

Tabela 5

Jak ocenia Pan(i) działalność rządu w następujących sprawach:		POLACY		DUŃCZYCY		HOLENDRZY	
		przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII	przed 13 XII	po 13 XII
		w procentach					
- polityki imigracyjnej ⁹	dobrze	20	18	23	19	28	27
	ani dobrze, ani źle	37	40	21	21	25	26
	źle	20	25	54	60	43	42
	trudno powiedzieć	24	18	2	1	5	5
- zwalczania przestępczości	dobrze	17	18	28	21	15	16
	ani dobrze, ani źle	25	22	38	36	22	26
	źle	52	55	31	42	58	56
	trudno powiedzieć	6	4	3	2	4	2
- integracji z Unią Europejską/ Unii Europejskiej	dobrze	37	44	6	3	15	16
	ani dobrze, ani źle	30	28	25	13	44	42
	źle	17	12	65	83	33	36
	trudno powiedzieć	17	16	4	2	9	6

W Polsce, gdzie znaczna większość społeczeństwa popiera integrację z Unią Europejską, przeważały pozytywne oceny polityki rządu w tej sprawie, a po szczycie kopenhaskim odnotowaliśmy dalszą ich poprawę. Holendrzy najczęściej mają do tej sprawy stosunek ambiwalentny, co może między innymi wiązać się także z omówioną na wstępie obojętnością wobec rozszerzenia Unii. Obojętność ta może wykraczać poza konkretną sprawę poszerzenia i dotyczyć także innych dziedzin polityki europejskiej. Natomiast Duńczycy są bardzo silnie krytyczni wobec polityki swego rządu w sprawach europejskich, a krytycyzm ten znacznie wzrósł po szczycie w Kopenhadze.

Jeśli chodzi o politykę imigracyjną, to w Polsce, mimo że już od pewnego czasu mamy do czynienia z napływem cudzoziemców, nie jest to jeszcze problem palący i nie wzbudza on większych emocji. Zapewne z tego powodu w Polsce na pytanie o ocenę polityki imigracyjnej dwie piąte badanych udziela odpowiedzi ambiwalentnych, a około jednej piątej nie wyrobiło sobie zdania na ten temat. Wśród pozostałych Polaków w styczniu br. zaznaczyła się lekka

⁹ W badaniu polskim pytanie to uzupełniono wyjaśnieniem: „dotyczącej napływu do Polski ludzi z innych krajów”.

przewaga opinii krytycznych. Natomiast w obydwu krajach członkowskich Unii odpowiedzi są znacznie bardziej spolaryzowane i wyraźnie bardziej krytyczne. Krytycyzmem wobec polityki imigracyjnej swojego rządu wyróżniają się zwłaszcza Duńczycy.

Wreszcie w stosunku do polityki władz w zakresie zwalczania przestępczości we wszystkich trzech krajach przeważają opinie krytyczne, przy czym Duńczycy są nieco mniej krytyczni niż Polacy i Holendrzy.

ZNACZENIE INTEGRACJI NA TLE INNYCH SPRAW

Niestety, nie posiadamy danych o zainteresowaniu Duńczyków i Holendrów problematyką związaną z rozszerzeniem i Unią Europejską w ogóle ani też o znaczeniu przypisywanemu kwestii rozszerzenia na tle innych spraw. Te zagadnienia omówimy więc tylko na podstawie danych dotyczących Polski.

Jakie więc miejsce w opinii Polaków zajmuje sprawa przystąpienia do Unii na tle innych problemów kraju? Pytaliśmy o to za pomocą pytania otwartego, to znaczy badani nie korzystali z gotowych odpowiedzi, lecz sami je formułowali, a następnie ich wypowiedzi sklasyfikowaliśmy w kategoriach zbiorczych.

ODPOWIEDZI POLAKÓW - STYCZEŃ 2003

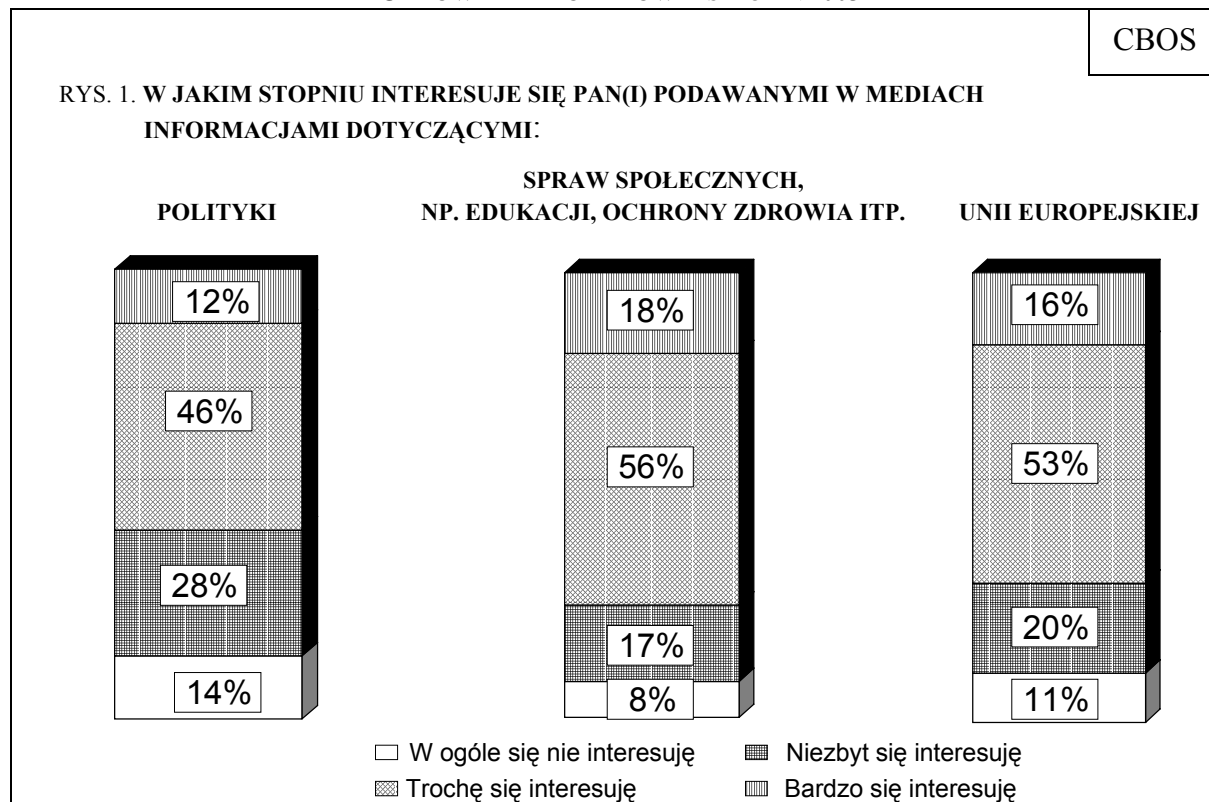
	CBOS
Jaki jest obecnie najważniejszy problem, przed którym stoi nasz kraj?	
Bezrobocie	74%
Sytuacja gospodarcza - ogólnie i poszczególnych dziedzin, w tym rolnictwa (2%)	18%
Przystąpienie do Unii Europejskiej	12%
Bieda, trudna sytuacja materialna społeczeństwa	9%
Przestępczość, bezpieczeństwo obywateli	9%
Korupcja	5%
Problemy młodzieży, edukacja, patologie, brak perspektyw	3%
Opieka zdrowotna, problemy służby zdrowia, ceny leków	3%
Inne	6%
Trudno powiedzieć	2%
Odsetki nie sumują się do 100, gdyż badani mogli wymieniać różne problemy	

Najważniejszym problemem kraju w opinii badanych jest obecnie bezrobocie - ta sprawa przesłania wszystkie inne. Problem ten sygnalizowaliśmy już wcześniej w kontekście oczekiwań i obaw Polaków¹⁰. Pisaliśmy, że u progu 2003 roku myślenie Polaków o przyszłości, zarówno w aspekcie spraw osobistych, jak i publicznych, zdominowane było przez kwestie związane z zatrudnieniem i problemem bezrobocia.

Na tym tle sprawa przystąpienia do Unii Europejskiej zajmuje stosunkowo wysoką pozycję, niższą wprawdzie niż sytuacja gospodarcza, ale wyższą niż kondycja materialna społeczeństwa. Trzeba tutaj dodać, że spontaniczne wypowiedzi badanych dotyczące problematyki unijnej miały charakter pozytywny lub neutralny. Dotyczyły one troski o wynik referendum, należytego wykorzystania funduszy unijnych, dostosowania się do wymogów Unii itp., a bardzo rzadko - zagrożeń związanych z akcesją (zagrożenia takie wymieniło wśród najważniejszych problemów kraju jedynie 0,5% badanych).

Jak natomiast przedstawia się zainteresowanie sprawami Unii w kontekście zainteresowania innymi sferami życia publicznego?

ODPOWIEDZI POLAKÓW - STYCZEŃ 2003

¹⁰ Por. komunikat CBOS „Czego oczekujemy, czego się obawiamy w najbliższej przyszłości”, styczeń 2003.

Polacy bardziej interesują się Unią Europejską niż szeroko rozumianymi sprawami politycznymi. Ponad dwie trzecie badanych (69%) zadeklarowało, że przynajmniej „trochę” interesuje się Unią. Zainteresowanie tą dziedziną jest jednak nieco mniejsze niż szeroko rozumianymi sprawami socjalnymi, takimi jak ochrona zdrowia, edukacja itp., a więc związanymi bezpośrednio z codziennym życiem.

Pod koniec ubiegłego roku¹¹, gdy przed finalizacją rokowań akcesyjnych badaliśmy zainteresowanie sprawami integracji, zadeklarowało je niemal tyle samo ankietowanych (67%). Znaczy to, po pierwsze, że dla Polaków ogólne interesowanie się Unią Europejską oznacza zainteresowanie problematyką integracji, po drugie zaś, że mimo zakończenia rokowań i zbliżającego się terminu referendum, zainteresowanie tymi sprawami pozostaje na tym samym poziomie.

A jakie sprawy związane z rozszerzeniem Unii Europejskiej są dla Polaków najważniejsze?

ODPOWIEDZI POLAKÓW - STYCZEŃ 2003

	CBOS
Jaka sprawa dotycząca rozszerzenia Unii Europejskiej jest dla Pana(i) najważniejsza?	
Sprawy związane z pracą	33%
w tym:	
ograniczenie bezrobocia, polepszenie sytuacji na rynku pracy	17%
możliwość pracy za granicą, otwarcie rynku pracy, swobodny przepływ pracowników	16%
Sprawy wsi i rolnictwa	15%
Sprawy związane z gospodarką	12%
Otwarcie granic, swoboda poruszania się, konsekwencje tego, poprawa w wielu dziedzinach życia publicznego w wyniku dostosowania się do wzorów unijnych	11%
Warunki akcesji	9%
Wpływ akcesji na poziom i warunki życia	7%
Zagrożenia związane z akcesją	7%
w tym:	
sprawa sprzedaży ziemi obcokrajowcom	3%
„Żadna sprawa nie jest dla mnie ważna, nie interesuję się tym”	5%
Trudno powiedzieć	20%
Odsetki nie sumują się do 100, gdyż badani mogli wymienić sprawy mieszczące się w więcej niż jednej kategorii	

¹¹ Por. komunikat CBOS „Integracja Polski z Unią Europejską - zainteresowanie i poinformowanie”, listopad 2002.

Znajdujemy tu jeszcze raz potwierdzenie tego, jak silnie społecznie odczuwany jest obecnie problem bezrobocia. W spontanicznych wypowiedziach badanych zdecydowanie na plan pierwszy jako najważniejsza sprawa związana z przystąpieniem do Unii Europejskiej wysuwają się konsekwencje tego aktu dla rynku pracy. Trzeba od razu zauważyć, że konsekwencje te nie są rozumiane wyłącznie jako możliwości znalezienia pracy za granicą - akcenty rozkładane są równomiernie między spodziewane polepszenie sytuacji na polskim rynku pracy i możliwości pracy za granicą. Następstwa integracji z Unią dla rynku pracy są dwukrotnie częściej postrzegane jako najważniejsze niż chyba najbardziej nagłaśniane w czasie rokowań sprawy związane z wsią i rolnictwem, a prawie trzykrotnie częściej niż konsekwencje gospodarcze ogólnie. Natomiast zagrożenia związane z akcesją są sprawą najważniejszą dla mniej niż co dziesiątego respondenta.

W krajach Piętnastki stosunek do Unii Europejskiej oraz jej rozszerzenia jest zróżnicowany. Na przykład Duńczycy - podobnie jak Polacy - są w większości pozytywnie nastawieni zarówno do samej Unii, jak i do jej poszerzenia, w szczególności o kraje byłego bloku wschodniego. Holendrzy natomiast znacznie częściej mają obojętny stosunek do Unii, a w sprawie przyjmowania nowych członków wykazują znaczną powściągliwość.

W Polsce deklarowanie zamiaru poparcia wstąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej nie jest jednoznaczne z pozytywnym stosunkiem do tej organizacji. Wśród zwolenników akcesji są zarówno badani mający negatywny stosunek do Unii, jak i obojętni wobec niej.

Dla Polaków najważniejszą sprawą dotyczącą rozszerzenia Unii jest wpływ tego aktu na rynek pracy w Polsce. Wiąże się to z powszechnym postrzeganiem złej sytuacji na rynku pracy jako najważniejszego problemu kraju.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jaki, ogólnie rzecz biorąc, jest Pana(i) stosunek do Unii Europejskiej?

(%)

	Negatywny	Obojętny	Pozytywny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	21	54	7	1025
Płeć					
Mężczyźni	19	19	56	5	489
Kobiety	16	24	52	8	536
Wiek					
18-24 lat	19	16	60	5	158
25-34	17	25	56	3	185
35-44	20	18	57	4	192
45-54	20	26	50	4	210
55-64	11	21	57	11	102
65 lat i więcej	16	22	45	17	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	25	42	9	376
Miasto do 20 tys.	11	23	56	10	127
20-100 tys.	15	22	57	5	208
101-500 tys.	13	18	63	5	191
501 tys. i więcej mieszk.	16	13	69	3	124
Wykształcenie					
Podstawowe	21	28	34	17	262
Zasadnicze zawodowe	18	26	51	5	306
Średnie	17	16	64	3	345
Wyższe	9	8	80	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	10	75	1	64
Prac. umysł. niż. szczebla	16	11	72	1	94
Pracownicy fiz.- umysł.	16	20	62	2	95
Robotnicy wykwalifikowani	17	30	47	6	89
Robotnicy niewykwalifik.	25	24	45	6	47
Rolnicy	35	30	29	6	54
Pracujący na własny rach.	6	9	82	3	38
Bierni zawodowo					
Renciści	8	30	44	17	105
Emeryci	16	23	48	14	182
Uczniowie i studenci	20	10	66	4	74
Bezrobotni	26	25	46	3	143
Gospodynie domowe i inni	9	30	53	8	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	18	20	61	1	160
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	15	14	67	4	82
sekt. pryw. poza rolnict.	13	19	64	4	193
prywatnym gosp. rolnym	34	31	27	8	60
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	22	24	44	11	132
300-399	27	27	40	7	100
400-599	11	22	59	8	187
600-800	15	25	55	4	158
Powyżej 800 zł	11	14	73	2	151
Ocena własnych war. mater.					
Złe	22	25	46	7	315
Średnie	17	23	53	7	465
Dobre	13	15	67	6	245
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	19	52	12	53
Raz w tygodniu	20	22	50	7	544
1-2 razy w miesiącu	18	26	51	5	148
Kilka razy w roku	15	18	64	3	179
W ogóle nie uczestniczy	8	19	62	11	98
Poglądy polityczne					
Lewica	14	17	68	2	243
Centrum	12	22	61	4	274
Prawica	28	13	56	4	256
Trudno powiedzieć	17	34	31	18	251

Tabela 2. Jaki jest obecnie najważniejszy problem, przed którym stoi nasz kraj?
 1 - Bezrobocie; 2 - Bieda; 3 - Gospodarka; 4 - Korupcja; 5 - Przemysł; 6 - Wstąpienie do UE;
 7 - Opieka zdrowotna; 8 - Problemy młodzieży; 9 - Inne; 10 - Trudno powiedzieć

	(%)										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Liczba osób
Ogółem	74	9	18	5	9	12	3	3	6	2	1022
Płeć											
Mężczyźni	70	8	21	6	10	14	2	3	8	1	488
Kobiety	78	10	14	3	7	9	5	3	4	4	534
Wiek											
18-24 lat	74	4	14	4	3	14	7	6	2	3	158
25-34	68	7	12	4	11	21	2	2	11	4	185
35-44	71	8	22	5	10	12	3	1	8	2	192
45-54	78	10	21	6	12	10	4	1	5	1	211
55-64	78	10	23	6	8	9	2	2	5	2	102
65 lat i więcej	79	14	16	3	7	4	2	4	6	3	175
Miejsce zamieszkania											
Wieś	77	7	18	4	6	13	3	5	7	3	375
Miasto do 20 tys.	76	10	10	2	14	13	3	2	1	2	127
20-100 tys.	75	12	16	10	9	8	3	1	5	2	208
101-500 tys.	74	11	18	3	9	11	3	1	11	2	191
501 tys. i więcej mieszk.	65	4	27	2	10	15	5	1	5	1	123
Wykształcenie											
Podstawowe	76	10	13	3	7	8	3	4	5	5	261
Zasadnicze zawodowe	77	10	17	5	10	11	2	1	6	1	306
Średnie	75	8	18	6	9	11	4	1	7	2	345
Wyższe	61	6	29	3	6	23	6	7	6	0	111
Grupa społ.-zaw. pracujący											
Kadra kier., inteligencja	60	9	32	5	11	23	3	3	7	0	64
Prac.umysł.niż.szczebła	69	7	21	5	8	13	4	1	10	0	94
Pracownicy fiz.-umysł.	82	3	5	3	6	10	3	0	7	6	95
Robotnicy wykwalifikowani	73	7	4	4	10	19	1	0	7	3	89
Robotnicy niewykwalifik.	66	15	15	2	7	15	3	4	9	3	47
Rolnicy	81	7	31	6	14	5	12	7	6	2	54
Pracujący na własny rach.	54	2	22	21	23	19	0	0	11	0	37
Bierni zawodowo											
Renciści	78	14	17	5	6	9	2	1	1	5	105
Emeryci	80	12	17	4	9	4	2	5	8	1	181
Uczniowie i studenci	63	2	21	1	3	20	14	6	2	5	74
Bezrobotni	80	11	15	4	10	10	0	3	6	1	143
Gospodynie domowe i inni	80	12	7	0	1	10	0	0	0	4	35
Pracuje w:											
inst. państw., publicznej	65	6	27	4	11	14	5	1	6	2	160
spółce właścicieli											
prywatnych i państwa	69	7	19	2	8	18	1	3	10	1	82
sekt. pryw. poza rolnict.	75	8	11	8	9	15	3	3	8	3	193
prywatnym gosp. rolnym	82	6	29	6	13	8	10	8	6	2	60
Dochody na jedną osobę											
Do 299 zł	85	10	15	4	5	8	2	2	4	1	132
300-399	77	3	19	3	3	14	1	2	7	3	100
400-599	76	12	18	5	12	11	6	4	5	4	187
600-800	75	8	21	4	9	9	3	1	5	3	157
Powyżej 800 zł	65	9	20	6	10	17	5	2	8	1	150
Ocena własnych war. mater.											
Złe	81	11	17	3	7	10	3	3	4	2	315
Średnie	73	7	17	6	10	12	3	1	7	2	463
Dobre	68	8	20	4	9	12	4	4	8	3	245
Udział w prakt. religijnych											
Kilka razy w tygodniu	64	10	11	2	16	14	3	2	16	0	53
Raz w tygodniu	74	8	19	4	8	10	3	2	4	3	543
1-2 razy w miesiącu	82	14	15	6	8	11	3	4	10	1	148
Kilka razy w roku	73	6	20	6	10	16	3	3	5	2	177
W ogóle nie uczestniczy	75	10	16	5	6	15	5	1	9	1	98
Poglądy polityczne											
Lewica	76	8	21	4	9	13	3	1	7	1	243
Centrum	75	8	18	4	10	12	3	3	5	1	273
Prawica	66	7	22	6	8	15	4	3	7	3	256
Trudno powiedzieć	81	12	10	4	7	6	3	3	6	5	250

Tabela 3. Jaka sprawa dotycząca rozszerzenia Unii Europejskiej jest dla Pana(i) najważniejsza?
 1 - Sprawy związane z rynkiem pracy; 2 - Sprawy wsi i rolnictwa; 3 - Gospodarka; 4 - Wpływ akcesji na warunki życia; 5 - Warunki akcesji; 6 - Otwarcie granic, swoboda poruszania się itp. 7 - Zagrożenia związane z akcesją; 8 - Żadna sprawa nie jest ważna, nie interesuję się tym; 9 - Inne; 10 - Trudno powiedzieć

	(%)										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Liczba osób
Ogółem	33	15	12	7	9	11	7	5	3	20	1025
Płeć											
Mężczyźni	30	18	15	8	11	9	8	4	3	14	489
Kobiety	35	13	9	6	7	13	6	6	2	25	535
Wiek											
18-24 lat	48	11	12	2	3	12	7	5	1	13	158
25-34	39	17	13	6	4	9	4	3	3	19	185
35-44	32	15	8	8	12	12	8	5	3	19	192
45-54	30	18	17	11	11	9	8	4	3	17	211
55-64	30	18	11	5	14	13	6	4	2	21	102
65 lat i więcej	17	13	11	9	9	13	8	9	3	30	177
Miejsce zamieszkania											
Wieś	29	26	12	7	6	5	6	3	3	21	376
Miasto do 20 tys.	39	10	3	4	12	6	6	6	2	24	127
20-100 tys.	36	9	11	9	8	13	6	6	3	24	208
101-500 tys.	35	6	18	10	13	17	5	8	1	13	191
501 tys. i więcej mieszk.	28	10	15	4	8	21	13	4	6	13	124
Wykształcenie											
Podstawowe	23	15	8	8	8	8	6	9	1	30	262
Zasadnicze zawodowe	31	20	10	7	8	5	6	7	3	22	306
Średnie	38	13	15	8	10	14	8	2	3	14	345
Wyższe	43	10	20	7	10	25	9	2	2	9	112
Grupa społ.-zaw. pracujący											
Kadra kier., inteligencja	41	10	18	6	11	28	11	3	1	12	64
Prac.umysł.niż.szczebla	38	11	15	9	18	9	7	2	4	11	94
Pracownicy fiz.-umysł.	34	17	13	3	11	5	6	3	1	24	95
Robotnicy wykwalifikowani	32	9	8	4	11	8	9	8	3	23	89
Robotnicy niewykwalifik.	25	12	20	6	2	7	10	2	2	22	47
Rolnicy	14	62	16	9	10	3	7	1	7	6	54
Pracujący na własny rach.	23	6	31	17	3	12	9	4	2	8	38
Bierni zawodowo											
Renciści	29	16	10	10	9	7	5	8	1	29	105
Emeryci	20	15	10	5	10	14	8	9	3	27	182
Uczniowie i studenci	55	5	13	4	1	16	7	3	3	5	74
Bezrobotni	43	16	6	9	7	8	4	4	2	19	143
Gospodynie domowe i inni	24	5	11	18	1	21	0	7	6	36	35
Pracuje w:											
inst. państw., publicznej	32	14	16	6	12	9	10	3	4	20	160
spółce właścicieli											
prywatnych i państwa	40	14	9	5	10	10	10	3	2	20	82
sekt. pryw. poza rolnict.	36	8	15	7	9	14	5	5	3	13	193
prywatnym gosp. rolnym	15	63	16	8	9	3	7	1	2	6	60
Dochody na jedną osobę											
Do 299 zł	28	22	10	7	5	6	7	4	1	27	132
300-399	32	14	11	7	4	5	16	3	0	21	100
400-599	42	11	11	8	11	16	2	6	3	18	187
600-800	28	13	15	11	13	12	4	7	3	19	157
Powyżej 800 zł	36	12	17	5	12	21	8	1	5	11	151
Ocena własnych war. mater. żyte											
Średnie	30	16	8	7	12	9	9	5	2	24	315
Dobre	31	18	15	7	8	9	6	6	3	18	465
Dobre	38	10	13	7	7	16	6	4	3	17	245
Udział w prakt. religijnych											
Kilka razy w tygodniu	15	23	22	13	2	9	11	15	4	15	53
Raz w tygodniu	33	14	12	6	9	10	7	5	3	21	544
1-2 razy w miesiącu	32	17	10	7	9	10	5	3	2	22	148
Kilka razy w roku	33	16	12	7	11	13	8	4	2	15	179
W ogóle nie uczestniczy	36	13	13	12	6	18	5	5	1	20	97
Poglądy polityczne											
Lewica	33	16	17	8	9	13	5	3	2	17	243
Centrum	37	18	13	8	10	12	3	2	3	17	274
Prawica	35	17	16	8	10	13	12	3	4	10	256
Trudno powiedzieć	24	10	3	5	7	6	7	12	1	35	251